METSÄTALOUS

Meiltä katsottuna keskustelu puupulasta vaikuttaa surkuhupaisalta. Heti kun hakkuut hieman vilkastuvat, on koko ajan ylitarjontatilanne. **KEHITYSPÄÄLLIKKÖ PATRIK HELLMAN, KASKISTEN SATAMA**

Kantohinnat pysyivät ennallaan viime vuonna

Metsäteollisuuden ostot yksityismetsistä vähenevät viime vuonna. Puun kantohinnat pysyivät silti ennallaan, kertoo Luonnonvarakeskus Luke.

Yksityismetsien puukaupat vähenivät lähes kymmeneksellä. Metsäteollisuus osti metsänomistajilta 34 miljoonaa kuutiota puuta.

Reaaliset kantohinnat pysyivät ennallaan. Tukin hinnat nousivat hieman ja kuitupuu halpeni vastaavasti. Edeltävien 10 vuoden keskiarvosta viimevuotiset kantohinnat jäivät 8 prosenttia.

Kantohintoja painaa etenkin kuusikuitupuu. Sen hinta on rapautunut neljänneksellä.

Kantohintojen liikkeissä oli jonkin verran alueellista vaihtelua. Eniten kantohinnat nousivat Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Pohjanmaan rannikolla ja Pohjois-Karjalassa. Hinnat laskivat vastaavasti parilla prosentilla Etelärannikolla ja Lounais-Suomessa.

Mäntytukista maksettiin keskimäärin 55,4 ja kuusesta 55,9 euroa kuutiometriltä. Uudistushakkuilla havutukista maksettiin noin 8,5 euroa kuutiolta enemmän kuin harvennuksilla.

Mäntykuitupuun hinta pysyi 15,8 eurossa ja kuusen halpeni 17,3 euroon kuutiolta. Mäntykuitupuusta maksettiin uudistushakkuilla 3 euroa kuutiolta paremmin kuin harvennusleimikoissa.

Hankintahinnat laskivat lievästi

Yksityismetsistä hankintakaupoin ostetun puun hinta laski viime vuonna vajaalla prosentilla vuoden takaisesta. Hintaa painoi kuitupuu, hankintana tehdyn tukin hinta kohosi aavistuksen.

Hankintakauppojen tärkein puutavaralaji on mäntykuitupuu, jonka hinta päätyi 28,7 euroon kuutiometriltä. Kuusikuitupuusta maksettiin 30 euroa kuutiolta tienvarressa.

Puukaupat säästöliekillä

Metsäteollisuus suosi pystykauppoja, joista kertyi puuta 27,7 miljoonaa kuutiota. Neljä viidestä kuutiosta oli siten peräisin pystykaupoista.

Pystykauppojen puusta 19,6 miljoonaa kuutiota oli uudistushakkuista. Niiden osuus oli 71 prosenttia. Harvennusten osuudeksi jäi 16 ja ensiharvennusten 13 prosenttia

Puolet pystykauppojen puusta oli tukkia. Pikkutukin osuus oli 3 ja kuitupuun 46 prosenttia.

Puukauppaa paremmin metsäteollisuuden toimeliaisuus selviää hakkuista. Viime vuonna yksityismetsistä hakattiin 44,5 kuutiota teollisuuspuuta. Määrä oli sama kuin vuotta aiemmin.

JARMO PALOKALLIO

Yksityismetsien puukauppamäärät 2014

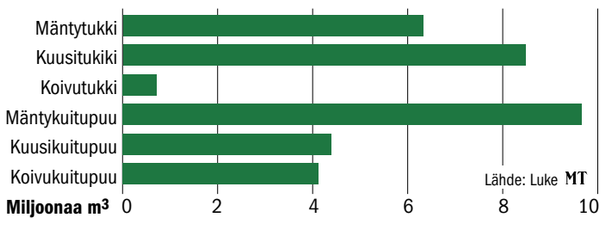

Yksityismetsien kantohinnat hakkuutavoittain 2014

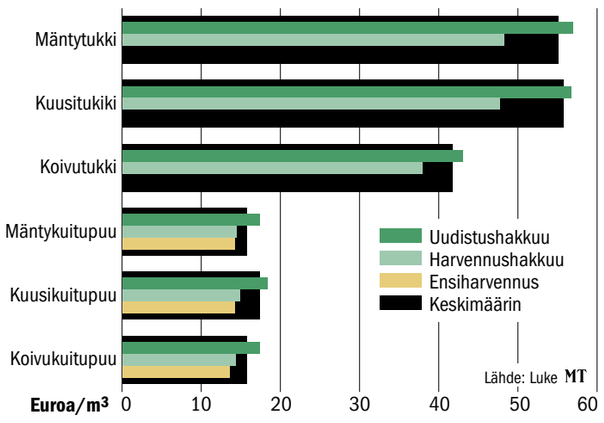

Otsolla raju vähennystarve

Metsäpalveluita tarjoavan Otson tulos viime vuodelta ei vastannut odotuksia. Otso aloittaa siksi kannattavuuden ja kilpailukyvyn parantamiseen tähtäävät sopeuttamistoimet.

”Tavoitteena on vuotuisen kustannusten alentaminen viidellä miljoonalla eurolla. Muutoksen yhteydessä organisaatiomalli, henkilöstön toimenkuvat sekä resurssien mitoitus arvioidaan uudelleen”, kertoo johtaja **Kari Lundell**.

Sopeuttamistoimet tarkoittavat enimmillään 90 henkilön irtisanomisia. Otson palveluksessa on 270 työntekijää.

Lundellin mukaan edessä on aidot yt-neuvottelut, joissa Otson toiminta nostetaan kannattavaksi ja asiakkaiden tarpeita vastaavaksi.

Neuvottelut käynnistyvät perjantaina ja kestävä kuutisen viikkoa.

”Haluamme varmistaa kilpailukykymme metsäpalvelumarkkinoilla, luoda edellytykset merkittävälle kasvulle sekä tarjota henkilöstölle mielenkiintoisia työtehtäviä kannustavalla palkkauksella.”

Otso perustettiin vuonna 2013 ja sinne siirrettiin Suomen metsäkeskuksen metsäpalvelut. Tavoitteena on Otson yhtiöittäminen tämän vuoden loppuun mennessä.

JARMO PALOKALLIO

Maa- ja metsävaliokunta hylkäisi hake-esityksen

Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää lausunnossaan, että hallituksen esitys metsähakesähkön tuotantotuen rajauksesta hylätään. SDP ja Vasemmistoliitto jättivät lausuntoon eriävän mielipiteen.

Esityksen mukaan tuki puolittuisi silloin, kun hake on valmistettu järeän puun hakkuukohteilta saadusta jalostuskelpoisesta kuitu- tai tukkipuusta.

Valiokunnan mielestä energiapuuerien rajaus on vaikeasti tulkittavissa ja se kasvattaa todentamis-, valvonta- ja hallintokuluja.

Puuta riittää sekä energia- että metsäteollisuuden käyttöön, eikä metsäteollisuuden puunsaanti ole uhattuna, lausunnossa perustellaan.

Valiokunta esittää, että lakiehdotus tulee hylätä. Samalla se korostaa tukijärjestelmien jatkuvuuden ja ennakoitavuuden suurta merkitystä alan toimijoille ja investoinneille.

Eriävän mielipiteen jättäneet SDP:n edustajat katsovat, että metsäteollisuuden tarvitseman puun polttoa ei pidä tukea. Vasemmistoliitto palauttaisi eriävässä mielipiteessään asian uuteen valmisteluun.

Esityksen käsittely eduskunnan talousvaliokunnassa on vielä kesken.

JUHA KAIHLANEN

JOHANNES TERVO

Kaskisten satamassa lastattiin viime viikolla sahatavaraa Englantiin lähtevään laivaan. Ahtaaja Vesa Hannula viimeisteli urakan.

Lähisatama on puunmyyjän varaventtiili

Kuitupuun surkeassa markkinatilanteessa metsänomistajille on valjennut, kuinka tärkeitä toimivat kuljetusreitit ovat.

KASKINEN (MT)

Etelä-Pohjanmaan lounaiskolkka on kuljetusteknisesti kuin eteläsuomalainen versio Kainuusta tai Itä-Lapista. Lähimpienkin mäntykuidun käyttäjien luo Raumalle tai Pietarsaareen on pitkä matka, pitkälti yli 150 kilometriä.

”Tarvitaan parempaa logistiikkaa. Huonot yhteydet vaikuttavat jo nyt alueellamme alentavasti kantohintoihin”, toteaa Lakeuden metsänhoitoyhdistyksen toiminnanjohtaja **Jussi Parviainen**.

Ei ollut sattumaa, että metsänomistajat rakensivat mäntykuitupuuta käyttäneen Metsä-Botnian sellutehtaan 1970-luvulla juuri Kaskisiin, Rauman ja Pietarsaaren puoliväliin. Tehdas suljettiin vuonna 2009 ja lähetettiin osina Intiaan.

Satama Kaskisiin kuitenkin jäi. Parviaisen mielestä sen tulevaisuudesta kannattaa lähialueiden metsänomistajien kantaa huolta. Puumarkkinoiden kannalta on tärkeää, että on olemassa kuljetusmahdollisuudet merelle ja rautatietä pitkin sisämaahan.

Merivaihtoehtoon metsänomistajien yhdistykset turvautuivat viimeksi viime keväänä. Kuitupuu ei käynyt kotimaassa kaupaksi, joten yhdistykset kauppasivat puuta Ruotsiin.

”Sama laiva, joka toi Metsä Fibren Kaskisten kemihierretehtaalle koivukuitua tullessaan, vei meiltä Ruotsiin mäntykuitua.”

Satama tarvitsee rautatien

Paljon puhutuista Äänekosken ja Kuopion tehdashankkeista ei ole Suupohjan alueelle lohtua, jos liikenneyhteydet eivät toimi. Tällä hetkellä Lakeuden yhdistys toimittaa metsänomistajien puita Stora Enson Sunilan tehtaalle Kotkaan rautateitse.

Aiemmin puut voitiin lastata paikallisella Teuvan lastauspaikalla, mutta nyt ne pitää ajaa rekoilla lastattavaksi Pirkanmaalle Parkanoon.

”VR:n mukaan nykyinen lastauspaikka on Teuvalla liian pieni ja rata huonossa kunnossa. Sen vuoksi liikennöinti olisi kallista.”

Parviainen toivookin, että Kaskisten ja Seinäjoen välinen rataosuus pantaisiin kuntoon ja Teuvan lastauspaikkaa laajennettaisiin. Sama toive on myös Kaskisten satamalla, joka viimeistelee parhaillaan kehityskelpoisuusselvitystä liikenne- ja viestintäministeriötä varten.

”Rata on elintärkeä satamalle. Jos rata poistuu, Kaskisten merkitys isolle teollisuudelle häviää”, toteaa sataman kehityspäällikkö **Patrik Hellman**.

»Rata on elintärkeä satamalle. Jos rata poistuu, Kaskisten merkitys isolle teollisuudelle häviää. «

PATRIK HELLMAN

Valtiota pyydetään yhteishankkeeseen

Alueen ratatyöryhmä on esittänyt valtiolle, että vaikutusalueen kunnat, yksityiset rahoittajat ja valtio jakaisivat 22 miljoonan euron kunnostuskustannukset.

”Saimme joulukuussa liikenneministeriltä varovaisen positiivista viestiä siitä, että rata pidettäisiin ajokunnossa. Tilanne on haastava, koska liikennepuolella on valtava säästötarve.”

Hellmanin mukaan esimerkiksi pohjalaisella koneteollisuudella olisi kiinnostusta käyttää rautatietä Venäjän vientiin, mutta yritysten kokemus on ollut, ettei VR pysty kuljetuksia tarjoamaan. Tuotteet viedään itärajalle rekoilla ja lastataan vasta siellä juniin.

”VR vaatii täysiä 28 vaunun kuljetuksia eikä pienemmissä yrityksissä pystytä siihen.”

Puulaivaukset uuteen nousuun

Hellman on viime vuodet tehnyt hartiavoimin töitä, jotta Kaskisten satamaan saataisiin uutta toimintaa. Botnian menetys ei jäänyt Kaskisten ainoaksi takaiskuksi, vaan myös Metsäliiton puunjalostus päättyi paikkakunnalla lähes kokonaan vuoden 2013 lopussa.

Puun vientilaivaukset Kaskisista ovat pudonneet parhaimpien vuosien lähes 900 000 kuution vauhdista puoleen.

Nyt uusia asiakkaita etsitään kaikkialta Suomesta. Uudeksi varustamoyrittäjäksi on löytynyt ruotsalainen Ahlmark Lines, joka kuljettaa metsäteollisuuden tuotteita ruotsalaissatamista ja nyt myös Kaskisten satamasta Britannian Hulliin.

Paluukuormana laivat tuovat Britanniasta Ruotsiin rakennusmurskaa, joka hyödynnetään Ruotsissa energiana.

Etelä-Pohjanmaalla ei polteta rakennusmurskaa, vaan energiaksi käytetään paikallista puuta.

”Jos mäntykuitua ei käytettäisi myös polttoon, olisimme turvoksissa kuitupuun kanssa”, Parviainen kertoo.

”Meiltä katsottuna keskustelu puupulasta vaikuttaa surkuhupaisalta. Heti kun hakkuut hieman vilkastuvat, on koko ajan ylitarjontatilanne.”

HANNA LENSU

Kemerahakemuksien käsittely voi katketa kesällä

Kemeralain käsittely siirtyy lähipäivinä Euroopan komission hyväksyttäväksi, maa- ja metsätalouministeriöstä kerrotaan.

Eduskunta hyväksyi kemeralain eli kestävän metsätalouden määräaikaisen rahoituslain tammikuussa. Komissiolla on kaksi kuukautta aikaa antaa päätös uuden lain voimaantulosta.

Maa- ja metsätalousministeriön metsäneuvos **Marja Hilska-Aaltonen** pitää todennäköisimpänä, että uusi laki saadaan voimaan heinäkuun alusta.

Uuden lain mukaisia hakemuksia voi toimittaa vasta voimaantulon jälkeen. Tämä tarkoittaisi käytännössä parin kuukauden viivästystä työlajeille, joille on aikaisemmin haettu kemerarahoitusta vasta toteuttamisen jälkeen.

Nykyinen laki on voimassa kesäkuun loppuun. Sen mukaiset rahoitushakemukset pitää toimittaa metsäkeskukseen viimeistään 17.4.

Uudesta laissa jälkirahoitteisuus ei ole enää mahdollista, vaan kaikista töistä on tehtävä rahoitushakemus ennakkoon. Tähän asti nuoren metsän hoitotöihin ja siihen liittyvään energiapuun korjuuseen, juurikäävän torjuntaan sekä pystykarsintaan on voinut hakea tukea vasta sen jälkeen, kun työ on tehty.

Jotta rahoituksen hakeminen jatkuisi saumattomana, uuden lain pitäisi astua voimaan huhtikuussa, kun vanhan lain mukaisten hakemusten määräaika päättyy.

Periaatteessa lait voisivat olla voimassa yhtä aikaa kesäkuun loppuun saakka, sillä ne eivät koske samoja hankkeita, Hilska-Aaltonen sanoo.

Lakia esivalmistellaan ennen käsittelyä

Ennen komission virallisen hyväksymisprosessin eli notifioinnin alkamista lakialoitetta on esivalmisteltu Euroopan komissiossa.

Virallisessa notifioinnissa komissio voi kuitenkin vielä pyytää lisäselvityksiä lain sisällöstä tai teoriassa jopa torpata sen kokonaan.

Uuden kemeralain viivästyminen pidempäänkin on mahdollista, mutta sen pysäyttämistä ei ministeriössä pidetä todennäköisenä.

”Tässä vaiheessa ei ainakaan ole tiedossa, että lakiin olisi tulossa suuria muutoksia”, Hilska- Aaltonen sanoo.

AURA PILKAMA

PENTTI VÄNSKÄ

Uudessa laissa kemeratukea ei voi hakea enää jälkeenpäin. Pystykarsinta poistuu kokonaan tuen piiristä.

KEMERALAKI

Mikä muuttuu?

Jälkirahoitteisuus poistuu. Kaikkiin metsätalouden töihin haetaan tukea ennen töiden aloittamista.

Pellonmetsitys, kantojen nosto ja pystykarsinta poistuvat tuen piiristä. Metsänuudistamista ei enää tueta.

Taimikon varhaishoito ja nuoren metsän hoito jaetaan kahdeksi erilliseksi työlajiksi.

Juurikäävän torjunnan, taimikon varhaishoidon ja nuoren metsän hoidon tuki maksetaan hehtaarikohtaisena tasatukena.

Energiapuun korjuun tuki poistuu, mutta rankojen keräilyä nuoren metsän hoitokohteilta tuetaan.

Lainat poistuvat ja kaikki maksetaan tukena.

Tukea myönnetään tietty prosenttiosuus hankkeen kustannuksista, erillinen suunnittelun tuki poistuu.